

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kraje. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za diake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četirih stopne petit-vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štempej za 30 kr. Dopolni naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. Opraviništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši

Kdo vlada.

„Justitia regnorum fundamentum“ — pravica je podloga državam. Ta izrek enega avstrijskih vladarjev, na Dunaji v kamen vrezan, je bil po našem avstrijskem časopisju že toliko navajan in ponavljan da je skoraj trivijalen postal. Navajan in ponavljan toliko, menda, ker se v Avstriji „justitia“ pravica izgublja, ker je nij, zlasti za nas Slovane ne, nič, čisto nič.

Mi Slovenci smo bili in smo državi in cesarstvu zvesti. Junaško so naše domovine sinovi kri prelivali na vseh bojiščih, ne vprašaje v svoji lojalnosti ali vojne donesó nam svobodo in olajšanje ali novo obteženje. Da si ubogi, plačevali in dovoljevali smo davke vselej, imajoč korist države pred soboj. In kadar se nam je najhuje godilo, nikdar nismo pozabili lojalnosti in državnega poštenja. A kako se nam to vračuje? Preverjeni smo, da cesar, vsem narodom pravičen, tudi nam dobro hoče. Da dobrega, da pravice ne dobimo, kdo je temu kriv? To je zdanja vladna stranka.

In kakšna je ta stranka, ki se je zdaj privila do vlade? Po njenih delih jo izpoznamo. Liberalnost — katere prva točka je pravičnost — v ustih nosi, njeno dejanje pak je brutalno gaženje in teptanje vse pravice. To smo v zadnjem listu s številkami dokazali.

Stranka, ki je zdaj na vladi, je bila pred malo časom v opoziciji proti vladi Nj. Veličanstva. Kako se je obnašala tačas?

Med tem ko je zdanja slovanska in fe-

deralistična opozicija vedno lojalna in na podlogi postav skuša doseči svoje zahteve — domislimo se, da je tačas zdanja vladna ustavoverna stranka veleizdajno žugala. Eden njenih mož, Granitsch v dolnjeavstrijskem zboru je naravnost napal cesarja, drugi, Kuranda je kazal na nemško-pruski „magnetberg“ hoteč naznamovati, da bodo zdanji vladajoči ustavski izdali Avstrijo in pod Prusa ubegli. Isto je kasneje bolj ali menj skrito ali očitno javljalo se po nemških „deutsch-nationalnih“ zborih, isto je eden vodjev, znani Kopp, v Nemčijo šel k „schützenfestom“ oznanovat.

Voditelji te stranke: kdo so! En Giskra, katerega so njegovi sonarodnjaki največjega grabeža in dobičkarstva dolžili. En Herbst, katerega neznosne zagrizenosti nemško-ustavoverni listi zamolčati niso mogli. In drugi, skoro sami „frwaltungsratje“ za dobičkom idoč, tako da zunanji listi in domači ne mogó dovolj povedati o strašni korupciji v Avstriji. Njih glasila so večji del špekulativnim bankam prodana, švindelskim podvzetnikom podkupljiva.

In da v dežele pogledamo, kjer Slovenci prebivajo, vidimo na Štajerskem moža na vrhuncu, ki je iznašel veleizdajno frazo o svinčenih podplatih, na Kranjskem pak enega Anersperga, kateri je ob času cesarskega ministra Hohenwarta deželnemu zboru hrbet obrnil, rekši, da je zarad svoje adrese nepostaven, a potem pa letos mirno v istem zboru na vzvišenem mestu tiho sedel, da si je ista „nepostavna“ adresa z novo se poudarjala, — in s tem pokazal, da je njemu in njegovim privržencem politično načelo nič, he-

gemonija ustavoverne nemške stranke t. j. krivica, vse! Bodi dovolj.

Politični razgled.

V Ljubljani, 22. januarja.

Za slovenski Štajer so odločeni sledeči volilni okraji za državni zbor, izmed katerih voli vsak po enega poslanca:

Mesta in trgi:

1. Maribor, Marenberg, Mita, Vuze-nica, Slovenji Gradec, Konjice, Ptuj, sv. Lenart, Ljutomer, Ormuž, Središče, Slovenska Bistrica (s 23.515 prebivalci in 62.738 gld. davka);

2. Celje, Šoštanj, Žavec, Vojnik, Gornji-grad, Ljubno, Mozirje, Vransko, Laško, Sevnica, Brežice, Kozje, Rogatec, Šmarje (z 12.173 prebivalci in 50561 gld. davka).

Kmetske občine:

1. Maribor, Marenberg, Slovenji Gra-dec, Konjice, Slovenska Bistrica (z 99.525 prebivalci, 232.074 gl. davka in 34 kvadratn. milj. obsega);

2. Ptuj, sv. Lenart, Ljutomer, Zgornja Radgona, Ormuž, Rogatec, Šmarje (s 131.738 prebivalci, 327.571 gld. davka in 29 kvadr. milj. obsega);

3. Celje, Šoštanj, Gornji-grad, Vran-sko, Laško, Sevnica, Brežice, Kozje (s 112.158 prebivalci, 213.459 gl. davka in 38½ kvadr. milj. obsega.)

Sploh je odločeno za ves Štajer: Ve-liko posestvo voli 4 poslance, trgovinske zbornice 2, mesta in trgi 8, kmetske občine 8, tedaj za vsem 22.

Za Kranjsko ve „N. fr. Pr.“ povedati, da je ministerstvo bilo tako milostljivo ter namesto 9, za vso Kranjsko deset poslan-cev privolilo; za katero skupino nam dosedaj še nij znano.

Listek.

Ivan Erazem Tatenbah.

Izviren historičen roman iz slovenske zgodovine.
(13. nadaljevanje.)

Enajsto poglavje.

Prva žena se je po grehu skrila. A ona je imela moža v tovarštvu, Marijanica se je za grmovje skrivati morala sama, ne pred bogom, — pred možem. Delala je kakor bi gredico trebila. Čula je stopinje njegove, srce jej je reklo, da gre on k njej, da si so bile oči povešene.

„Marijanica!“ zaklical je on. Deklica se po konci vzkline in pogleda njega. Obraz se mu je veselja svetil in roke so se morda nehoté odpirale, kakor bi hotel reči: „K meni, srce moje.“

In vse je pozabila, zletela k njemu in se ga oklenila, svoje lice skrivši na njegove prsi. Tiho jo je k sebi pritiskal in jo poljubil na krasne lase.

„Ne plakaj, ljubica, glej jaz sem zopet pri tebi, in od slej, kmalu, bodem zmerom pri tebi,“ pravi on in vzdigne njeno glavicco od svojih prsi.

To so sladke solze ljubezni, solze ve-selja, mislil je in ganjenemu so samemu oči mokre postale.

„Pogledaj me!“ pravi on.

Ona povzdigne oči, pogleda ga, boječe, tresoča se. A samo za en hip. Takoj zopet skrije glavo na njega in se ga strastno oklene.

„Kaj ti je?“ vpraša nekaj prestrašen. Ona ne odgovori.

„Pojdi, sédiva na ono klop. Pa mi po-veš vse, od srca, kaj te teži. Pojdi, ne pla-kaj, ubožica.“

Vendar ona se ne gane z mesta.

Pol s prošnjami in nežnimi besedami, pol s silo jo privede do klovice, tam se vsede in njo k sebi potisne.

„Kaj ti je, Marijanica?“ vpraša zopet.

„Nič,“ odgovori ona tiho.

„Ali me ljubiš?“

„Da!“

„In zakaj me ne pogledaš? Zakaj nič ne govoriš? Nemaš nobene ljube besede za-me?“

To vprašanje je bilo stavljeno bolj z ostro besedo. Ona se zgane. On spusti njeno roko.

„Ti nemaš čiste vesti!“ zavpije Ribelj, oči se mu zablistajo in obrvi stisnejo.

„Jaz te ljubim“ pravi ona strastno in roke stegne po njem.

Obadva sta bila tako v sebe utopljeni, da nijsta čula stopinj tretjega, ki se je bil približal.

„Ha!“

Ta glas je bil grofov. Ribelj se obrne k njemu. Tatenbah je tu stal, malo palico v roki, iznenaden in srdit, enkrat svojega tajnika, enkrat deklino pogledovaje.

„Kaj delaš tu? Kdo te je klical? Kaj hočeš temu dekletu?“

„Za to nijsem nikomur odgovoren, gospod grof. Kar se tega dekleta tiče, nemate mi

Notranje dežele.

Volilna reforma se v poslednji seji državnega zbora 21. januarja še nij predložila, ker se ministerstvu še nij posrečilo, dovoljenja cesarjevega za ta predlog dobiti, kakor „V.“ trdi. „N. fr. Pr.“ pa pravi, da dogovori s poslanci posameznih dežel še niso dognani. Še zmirom dovoljuje ministerstvo raznim deželam in skupinam večje število poslancev, kakor je iz početka nameravalo. Češko dobi mesto 90 poslancev 91, Silezko 11 in Solnograško 5. Število vseh državnih poslancev bode tedaj znašalo 339.

Poljski poslanci so po večini na Dunaji zbrani in se pridno posvetujejo v klubu, kako se obnašati v odločilnem trenutku, kadar pride volilna reforma na dnevni red državnega zbora. Ker je vso Gališko proti direktnim volitvam in se vedno sliši od novih protestov občinskih in okrajnih zastopov proti vpeljavi te postave, se bode morala poljska delegacija odločno obnašati, ako hoče ostati v soglasji s svojimi volilci.

Postava za odpravljanje **inzeratne** pristojbine, katero je ministerstvo predložilo državnemu zboru, odločuje, da za oznanila v časnikih se ne plača nobena pristojbina. Časniki za oznanila in nakazila smejo izlaziti brez časnikarskega koleka, če se ne izdado večkrat, kakor enkrat na teden.

V **ogerski** državni zbornici se je počela debata o državnem proračunu za l. 1873. Pri znani zgovorljivosti magjarskih govornikov nij pričakovati, da se ta stvar hitro splete.

Vnanje države.

Grof **Šuvalov** je London zapustil, ter je bil na poti protu domu tudi pri nemškem cesarju v Berlinu. Ko so po njegovem odhodu angleške novine še oblastno pisale, da Angleži ne bodo nikdar pustili, da bi Rusija prekoračila v Aziji določeno črto, izvedelo se je naenkrat, da je šah perzijski že pred dvema leti odstopil Rusiji v skrivni pogodbi vso pobreežje reke Ertrek, ki se izliva nižje Mušeda v hvalinsko morje. Od Mušeda je najbližji pot v Herat, katero mesto je ključ do Indije. Perzijani so to mesto že leta 1857 vzeli, pa po pogodbi z Angleži so ga leta 1859 zopet zapustili. Angleži so vsled tega zelo osupnjeni; časopisi terjajo od vlade, da naj se temu odločno upre, ker čez nekaj let to ne bode več mogoče. Menda se Rusi ne bodo preveč bali tega strahopetnega kričanja.

Bonapartovci so se baje sprli med soboj, ker hoče en del v prihodnje delati za Napoleona IV., drugi pa za znanega princa Napoleona. Nasprotno pa so se na dvoje razcepljeni privrženci Bourbonov zedinili tako, da bi po smrti starega grofa Chamborda, ki

nima otrok, nasledoval grof pariški, ali kak drugi Orleanec. Upati je, da bodo Francozje daleč od sebe držali vso to vladohlepno družalo, ki jim je že toliko nesreče napravila.

V **Rusčuku** so se sprli ondodni Grki in Bulgari. Prišlo je celo do boja. Urok temu je bil, ker je turška vlada po prizadevanji ruskega poslanca Ignatieva dovolila Bulgarom lastnega škofa, lakomni Grki bi jih pa zopet radi spravili pod svojo oblast. Razdraženost je velika.

Dopisi.

Iz Novega mesta 21. jan. [Izv. dop.] Po pretečenih treh letih imajo zdaj 23. in 24. t. m. na novo vršiti se srenjske volitve v naš mestni odbor. Pri tej priliki peščica tukajšne nemškutarske svojati spet z najnesramnejšimi sredstvi skuša na vso moč, da bi naše slovensko mesto upognila pod svojo zagatno komando. Kakor vidimo, prizadeva si, da bi kolikor največ c. k. uradnikov spravila v mestni zastop. Za Boga! Kaj se cesarsk uradnik zastopi na potrebe in težnje mesta in kaj pač tak človek v resnici mara za blagor občinski? Ali bi ne bila prava sramota za naše meščane, da bi komandirali jih birokrati? Kljub temu so nemškutarji s širokoustnimi obljubami (druzega itak nima!) pridobili nekatere slovenske vetrnjake na svojo stran. In to izvoljeno pajdaštvo je nocoj 20. t. m. sešlo se v predmestji Kandiji, da bi pri policiji vina ugenilo, kako bi vsaj iz enega volilnega razreda izrinilo narodno večino. Neki slaboslavni hišnik Windischer, neke danji uradnik a zdanji mesar je sprejel jih v svojo krčmo, kjer jim meni postreči s klobasami in svojimi enakimi nasveti. Za ministranta imajo neke danjega žandarja V., ki se tudi narodnjakom prijaznega hlina in modruje: „E, kaj pa hočete? Dajmo v vsak volilni razred pol „naših“, pol „onih“, potlej pa ne bo nobenega prepira.“ To je ljubeznjiv možicelj, kaj pravite? — Nasproti temu nemškutarskemu spakovanju bodo naši hrabri meščani že pokazali, da nečejo, da bi tuja nemčurska svojat sklepala o zadevah Novega mesta!

— s **Iz Solčave** 20. jan. [Izv. dop.] (Za slovenske gozde.) V nemških listih, katere mi je tukajšna pošta — staro bablje,

preteklo soboto iz Železne Kaplje donesla, berem mej drugimi novostimi posebno jedno, tudi za slovensko savinjsko dolino prevažno. Kdor ve, kaj je glavna trgovina Savinjanom les, katerega dajejo više hribovine gornje savinske doline, kakor Solčava, Luče, Ljubno, gornje-graška okolica, itd. in katerega potem Dolanji v deske požagajo ter na jugoslovansko v plavih poplavijo, uganil bode precej, kaj mi po glavi roji — da mislim ovi cirkular ali okrožnico, katero je ministerstvo za poljedelstvo razposlalo okrajnim glavarstvom cele Cislajtaniije.

V dotičnem cirkularji se toži, da po mnogih krajih posestniki, veliki in mali, premalo pazé na svoje gozde, da se tam pa tam celi oddelki gozdov posekujejo, da! iz korenine uničujejo ter se potem na novo pridobljeni, potrebljeni svet spreobrne ali v njive in travnike, ali v vinograde, a celo v pušče in pašnike. Ker tako iztrebljenje in uničenje gozdov, glasi se argumentacija, na klimatične razmere notorično slabo upljiva, naročuje se vsem okrajnim glavarstvom, da strogo pazijo v svojih delokrogih, ka se starej in jako škodlivej navadi bran postavi, in da se smejo gozdi v njive ali vinograde spreminjati samo tam, kjer govore tehtni in jako koristni razlogi za to.

Vlada je Slovencem navadno brezsrčna mačeha, naj si bo v narodnem ali kacem družem obziru. A ta izjava ministerstva za poljedelstvo zdi se mi, kakor da bi se bila s posebnim ozirom na gornje Savinjanec dogodila.

Idoči od Letuša, kjer se prične gornja savinjska dolina, proti Mozirju in še naprej, vidimo v dolu, ako je letni čas potem, prelepe, rodovitne ravnine, posejane z odličnimi domačijami, in tujec mora priznati, ka tukaj stanuje zdrav, marljiv, snažen narod.

A če se začnemo ozirati po obeh plateh, vidimo od pričetka do kraja v logarskem kotu sila izsekane gozde, na nekaterih mestih pa celo goljave, katerim tukaj pravimo novine, Korošci pa požari, po kojih se kaka tri leta seje, potem pa za pasovnike obrnejo. In prejšna tujčeva hvala spremeni se v ostro grajo, ka dotični posestniki zapirajo sebi in

ničesa ukazovati niti prepovedovati,“ odgovori Ribelj osorno.

„Moj gospod pisar je učen dovolj, da bode vedel stare navade, da se namreč najprej gospod vsede k obedu, da se najprej on nasiti, potem prihaja na vrsto hlapec,“ reče Tatenbah zaničljivo.

„Kaj mislite! Ta deklica...“

„Je zdaj moja“ — odgovori grof porogljivo. „Čez nekoliko časa bode gospodu pisarju morda slobodno.“

Ribelj se prime za glavo. Bilo mu je, kakor da bi ga bil kdo z debelim kijem po glavi udaril, v možjanih mu je vrelo. Zdaj je razumel vse. Njegov gospodar ga je samopašno, brezobzirno in brezsrčno pripravil ob vse upanje, ob vse srečno življenje.

Na deklino, ki se je bila pri tej sceni s klopi na tla zgrudila, nij mislil, videl je pred soboj samo hladnokrvnega tatü njegove sreče, stisnil pesti in zavpil:

„Prokletstvo na tvojo dušo, ti...“ Še nij skončal, ko ga grof s palico preko lica udari, ob enem pa za dva koraka odskoči

in glasno zazvižga klic hlapcem, ki so bili ne daleč na dvorišči.

Ribelj skoči razljuten na svojega gospodarja. A Tatenbah je bil močan in oba moža sta se borila, ne da bi bil eden drugega mogel na tla podreti, tako dolgo, da so hlapci pritekli in Riblja od gospodarja odtrgali.

„Zvežite ga! Zaprite!“ ukazuje grof, ko se je bil od nenavadnega truda in boja oddehnil.

Služabniki store po ukazu. Ribelj, ukroten, dal se je brez ugovora, brez daljše brambe, tiho zvezati in odpeljati. Odhajaje je pogledal na stran. Gornik je vzdigoval svojo hčer s tal, a obraz starčev nij bil nič spremenjen, resen kakor zmirom. Drug pogled je veljal Tatenbahu, in bil je divji kakor bi hotel reči: „čakaj, vidimo se še!“

Še tisto popoldne je bil Ribelj, zezan, na voz naložen in v Konjice odpeljan. Tamonjni oskrbnik, Simon Juda Stupan, je dobil od svojega gospoda Tatenbaha ukaz, Riblja v varnem zaporu imeti in za to skr-

beti da se stvar malo razvé, sicer pa reči, da je Ribelj svojega gospodarja za velike denarje prekanil, na svojo roko prodajavši les iz graščinskih gozdov.

Gornikova hči Marijanica je nevarno zbolela na vročnici. Stara dekla iz Visovelj je bedela pri njej in molila.

Oče pak je osoren in nezgovoren po dvorišči in po hodnikih lazil, ko je na večer tudi Tatenbah odšel. Kaj se je in zakaj se vse to zgodilo, tega nij razumel. Prav mu nij bilo, ne. A naučen je bil pokoren biti in bil je. Ko mu je s strahom stara dekla povedala, kaj se povzame iz deklčininih besedi, katere v svoji bolezní nesvesti govori, — vrgel je stari Gornik jezen svojo kapo v kot, poklical enkrat vse hudiče, pretepal pse na dvoru, pastirje lasal, kmete, ki so v grad prihajali, skozi duri ven vrgel, — a proti gospodi ga nij nihče čul nobene besede govoriti. Bolj pogosto kot prej, pak je starec hodil v klet, kjer je bilo kakor kronike na tanko povedó, 4000 veder Tatenbahovega vina. (Dalje prih.)

potomcem dohodkov najuzdatnejši vir, ka so v gozdarskej ekonomiji popolnem nevedni. Slovenski pošteni, kaj pravite na to? Jaz bi vam na prid svetoval, ka naj vaše sekire gozdom mileje postanejo; drugače bi bilo čisto prav, ako bi celjsko okrajno glavarstvo kacega dne najnespametneje, ki mislijo le od dne do dne, prav ostro kaznovati blagovolilo — njim na kvar, celej okolici pa v svarilen izgled.

Iz Koroškega, 19. jan. [Izv. dop.] (O naših slovenskih založnicah.) Vse, kar bi se dalo pisati o napredku v narodnem gospodarstvu na slovenskej Koroški, moralo bi se omejiti samo na Ziljsko dolino in zgornji Rož. Samo tamošnji posestniki so bili dosta pogumni, da niso ostali le pri prazni besedi, ampak da so spravili tudi v dejanje, kar so enkrat izpoznali za njihovo in narodovo korist. Menimo namreč tamo ustanovljeni „posojilnici“.

Slišati veselo napredovanje teh dveh zavodov je nam nerazumljivo, kako močje v drugih naših pokrajinah v tej velevažnej zadevi ničesa ne storé, akoravno bi mogli razvideti, da se nij nič bati, da je le posnemati treba. Vsaj iz Podjunske doline bi pričakovali česa. Dogovoriti bi se morali med soboj nekateri, in nevstrašenim početkom bi lahko zabranili nemško nakano, ravno po založnicah napravljati propagando nemštvu. —

Da je to Nemcem resna volja, pokazalo se je ravnokar. Dejanje vrlih Zilčanov in zgornjih Rožanov nagnilo je namreč Nemce in nemčurje v spodnjem Roži, da so osnovali tudi ti svojo posojilnico v Borovljah, katera je svoje delovanje začela takoj z novim letom. Ustanovniki in odborniki so vsi znani Velikonemci, zagrizneni nasprotniki naše narodnosti — med temi je krčmar — pivovar v Podgori, pri kojem zastonj čakaš piva, če zahtevaš po slovenski in ne po nemški.

O uspešnem ali neuspešnem delovanji še nijsmo nič natančnega poizvedeli, vendar — če so ustanovili društvo za-se — utegne se izplačati, ker nemčurjskih gnjezd se nahaja ravno tukaj dosta, in fužine v Bistrici bodo gotovo tudi storile svojo germansko-civilizatorno dolžnost . . .

Škoda le, da ne moremo temu — samo ob sebi hvalevrednemu — podvzetju izreči svojega sočutja, kar bi srčno radi, ko bi bili ustanovniki pošteni narodnjaki. Tako pak početje menda ne pomeni Slovencem nič dobrega. Bojimo se, da bi ne potegnili jih Nemci za soboj — denar je sila, katerej se je težko — celo nemogoče ustavljati. Zakaj se nijso prej podvzivali narodnjaki? Časa je bilo dovolj! Se je ravno tamkaj katoliško-politično društvo vendar le moglo ustanoviti, zakaj ne „založnica“! —

A seveda kat. pol. društvo se je menda po neznajnosti dotičnega gosp. župnika (o tem je Vaš list že poročal) razrušilo, nad čemer so se družniki kmetje močno pohujšali in odstopili . . .

Pri naših sedanjih okoliščinah ne vemo nič boljšega nasvetovati, nego to, da naj se brzo uresniči že leto in dan v Kodmarj-vesi, v Hodišah in inde v okolici gojena namera, napraviti si lastno posojilno društvo.

Dolgo in dovolj ste že pretehtovali, uč-

nite torej, da misel ne ostane samo dobra misel, ampak da naj obrodi blagonosen sad! Da bode društvo cvelo, posebno ker bode narodovo, ne dvomimo. Ustanovite torej založnico z širšim delokrogom, tako, da se tudi od drugod prejmejo družniki in tako otmejo nemški sili! Priložnost je baš sedaj najboljša in potreba naj večja.

Namerava se sicer tudi, da bi se združila s posojilnico tudi lastna „zavarovalnica“, kar sploh ne moremo na ravnost gratjati, a vendar zdi se nam zdaj nepotrebno tekmovanje z našo narodno zavarovalno banko „Slovenijo“.

Iz Istre, 19. jan. [Izv. dop.] (Duhovenstvo.) Naše Tržaško-Kopersko škofijsko vladstvo je zadnji mesec starega leta svojemu duhovništvu neko spomenico, samemu cesarju namenjeno, se ve da v nemškem in italijanskem jeziku izraženo, na progled poslalo. Ova spomenica v imenu gospodov primorskih vladik proti pojemanju duhovskega narastaja v Primorji na pomoč kliče. Rado vedno, se ve da, smo duhovniki po njej segli, ali prečitavšega jo, nij nobenega zadovoljila, ker je vsak med v njej navedenimi uzroki imenovanega pojemanja naj glavnejši uzrok iskal, in ga, ker ga spomenica popolnem ignorira, nij našel. Ona za najglavnejšo uzroka pomankanja duhovenstva zmotruje brambovsko postavo in pa sedanji šolski zistem za bogoslovne kandidate in „post longum et latum“ zagotavlja, da, ako bi se sedanji šolski načrt za bogoslovne kandidate tako prestrojil, da bi oni valje po dovršenem 6. gimnazijalnem razredu v semenišču sprejeti biti smeli, kojega letniki bi se potem za dva pomnožili in bogoslovne študije namesto 4 po 6 let trajale, bi se ovej pretnji v okom prišlo in duhovnov bi bilo zmirom dovolj kakor je to bilo do malo časa. Da ona svoj načrt lepo razpeljuje in da prazne slame ne mlati, je res, ali da bi prečastni gospodje pri razmerah dandenašnjega društvenega življenja, akoprem se jim posreči uslišanim biti, s tem svoj namen z vsem dosegli, jako se mora dvomiti.

Vpičla plača duhovnov in vsestranske sedanje za dijake toliko ugodne razmere društvenega življenja, so naj prvi in naj glavnejši uzrok pojemanja duhovskega narastja sploh, posebno pa v pustej, siromaškej Istri.

V naj novejšej dobi so se začeli pojmovi o človeških stanovih čistiti, ter vsled tega vsi pošteni stanovi skoraj ednako veljavo tudi pri prostem ljudstvu zadobivati. Temu nasproti poprej nij bilo tako; ako mladenič po dovršenih gimnazijalnih studijah nije hotel v semenišče iti, ga je prosto ljudstvo za brezbožneža zmotravalo in mu reklo „škrije“, koji neće biti Gospod, koji se je zbirsil. Stokrat gorje pa je bilo ubogim kmet-skim sinovom, koji bi bili radi v semenišču stopili, pa jih nijso sprejeti hoteli. Joj velika sramota je bilo to! Še staršem si nijso upali več pred oči priti, žalostni in zbegani so si po mestih služeb iskali. Naj večjemu broju od njih je bila krajna straža utočišče. Ako je pa koji od njih v urad sprejet bil, je bilo le njegovo večletno marljivo pisarenje brezplačno. Še se spominjam iz otroških let nekotih takovih nesrečnikov, kako blede in prepadeni so kot praktikantje nekda po ljubljanskim ulicah tavalili, od leta do leta na pičlo plačico čakali, pa le redki jo dočakali, ker so ostali popred od žalosti in nevolje pomrli.

Nij bilo torej čudno, ako so se tadašnji slovenski mladeniči po dovršenih gimnazijalnih studijah brez malega izimka skoraj vsi v semenišče rinili in se nekotji z rodbino vred britko jokali, ko nijso vanj sprejeti bili. Prav je imel nekotj tadašnji učitelj, koji je pri vsakej priliki tele besede izgovarjal: „das Studieren ist das undankbarste Brod!“ Ali temu nije sedaj več tako. Vsakovrstnih novih uradov je nastalo. Koliko mladeničev sedaj dobiva samo pri železničnih in brzojavnih uradih, v komptoirih, privatnih uradih, bankah, in raznih podvzetjih kruha, pa koliko jih ga bode še dobivalo, ker nijso še vse železnice itd. narejene. Na plačo jim nije treba tako dolgo kakor nekda čakati, imajo podporo (adjutum.) Tudi za uboge vsenučilišnike se dandenes od blagih podpiralnih društev mnogo stori.

Vspored gimnazij se ustanovljajo realne in vsakovrstne mnogobrojne druge učilnice, koje dijakom na dve strani koriste, odrasteni postajajo učitelji, mladim pa se lepa prilika proži v malih letih izšolati se za to ali ono stroko, kjer si bodo v kratkem času brez tega, da se 16 let kakor duhovenski kandidatje po šolah pehajo, služili dobrega kruha. Samo to: koliko ljudskih učiteljev več potrebuje denašnja doba mimo prvašnje, in kako lepa plačica jim je že dozorela! Zatorej nije čudo, da dijaki gimnazijo popušćajo in v pripravnišnice vrvijo. Z eno besedo: deske, s kojimi je bil do malo časa za dijake svet zagrajen, jele so se podirati in se jim na vse strani vrata odpirati. Tudi sedajna vojaška služba, akoprem splošna, mimo prvašnje nije toliko strašna; pridni in pošteni izobraženi mladeniči se tudi pri vojaštvu lahko popnejo do prav častne stopinje in izdatnega oskrbljenja. Zatorej vsled tega, ker se duhovnik izven vseučilišnika naj dalje učiti mora, potem nazadnje v Istri med vsemi učjaki naj slabšo plačo ima, nij treba se nadejati, da bi pri dandenašnjih toliko ugodnih društvenih razmerah za dijake, brez reguliranja plače za isterske duhovne, z duhovenskimi kandidati za Istro še kedaj gnječa bila. (Konec prih.)

Domače stvari.

— (V Ljubljani) je leta 1872 umrlo 811 osob, 412 moškega in 399 ženskega spola. L. 1871 je umrlo 922 osob, tedaj 1872. l. za 111 manj od prejšnjega. Štiri osebe so same svoje življenje končale, 3 so se ustrelili, 1 se je obesil. Vsled težkega telesnega poškodovanja jih je 10 umrlo. Izmed umrlih je bilo 28 med 80 in 100 leti starih.

— (Pri volitvah za deželni zbor) se je na Kranjskem udeležilo l. 1871 izmed 114 velikih posestnikov, kateri imajo 10 poslancev voliti, 66 (58%); izvoljeni so dobili 71% vseh oddanih glasov. V mestih je izmed 2663 volilcev prišlo 1674 (63%) k volitvami; izvoljeni so imeli 68% glasov. Kmet-ske občine štejejo 30.096 prvotnih volilcev, 884 volilnih mož, od katerih je 783 (89%) prišlo voliti; izvoljeni so dobili 89% glasov.

— (V ljubljanskem „Tagblattu“) je notica, kateri se pozna, da jo je Keesbacher sam pisal; v njej bi se rado opralo dr. Keesbacherja, ka smo po vsej pravici odgovornega storili, da bolj ne pazi na delavke v cigarni tovarni v zdravstvenem oziru. „Tagblatt“ niti ne poskuša ne, do-

kazovati, da bi faktično ne bilo vse tako, kakor smo mi povedali, ampak hujska delavke proti nam, češ, da morajo biti razžaljene po naših izjavah. Smešno! dr. Keesbacher, kot medicinski poročevalec deželne vlade, bode v zdravilstvenih stvareh vsaj toliko informiran, da ve, kaka se godi, kjer je 600 do 700 delavk nakopičenih in da se med poštenimi vselej nekoliko procentov lehkomišljenih nahaja. Ako mu je resna volja, bode našel pote, da dotične osebe poizve. Mi pa ostanemo pri tem, kar smo rekli in moramo terjati od mestnega fizikata, da se ono briga za sanitetne razmere v cigarni tovarni, če plačani zdravnik dr. Keesbacher nij dovolj vesten. Ako treba, navedemo še natančnejše date.

— († Jakob Majer.) Iz Celja se nam piše: V nedeljo popoldan smo spremili na pokopališče Jakoba Majerja, občespoštovanega advokata in vsem jako priljubljenega moža, kateri je pretekli petek 17. t. m. previden s sv. zakramenti mirno v Gospodu zaspal.

— (Prvi sneg.) Po tridnevnem deževanju se je v torek večer zvedrilo, v sredo zjutraj pa je počelo sneževati na tolažbo našim krčmarjem in pivopivcem. Padel pa je tukaj samo 3 do 4 cole visok sneg; čem višje pa na Gorenjskem, tem več snega.

— (V Novem mestu) so te dni volitve v srenjski odbor. Denes volijo volilci tretjega razreda. Nemškutarji so strašno agitirali, da bi narodno večino vrgli. Kako je izid o tem, poročila pričakujemo.

Razne vesti.

* (Mačka morilec.) Na Toskanskem je imel nek fajmošter mačka, kateremu je zmirom dajal vse sladčice ter ga pri obedu iz svojega krožnika pital. Nekega dne ga obišče prijatelj. Med obedom pozabi župnik

na svojega mačka, in ta skoči sam na mizo, da si vzame jedi. Župnik se razljuti in ga malo udari po hrbtu. Maček skoči jezna iz mize in se skrije v kot. Po obedu se fajmošter po svoji navadi vleže na kanapée, da malo prespi, njegov prijatelj pa se sprehaja na vrtu. Čez uro se vrne in najde župnika še zmirom ležečega, kakor da bi spal. Ko pa natančneje pogleda, vidi, da ne diha. Odvzame robec, ki je ležal nad vratom župnika in globoka rana se prikaže na vratu; župnik pa je bil mrtev. Posli prihité na klic prijatelja in nikdo si ne more misliti, kdo je župnika umoril. Naposled zagledajo mačka, ki je z divjimi očmi prežal iz kota. Da se prepričajo, ali je rana res po mačku ugriznena, privežejo h glavi župnika dolg trak, ki je segal skozi duri v drugo sobo. Vsi odidejo in mačka samega pusté pri župniku. Zdaj potegnejo na traku, da se glava župnika malo vzdigne. Ko maček to zapazi, skoči divji na župnika in ga začne iznova po vratu grizti. Tedaj je maček sam svojega gospoda umoril.

* Hrvatsko-srbska literatura 1. 1872.) Leta 1872 je bilo tiskanih 206 srbskih (s cirilico) in 71 hrvatskih (z latinico) spisov. Srbi so torej književno marljiveji.

Tržne cene

v Ljubljani 22. jan. t. l.

Pšenica 6 gl. — kr.; — rež 3 gl. 90 kr.; — ječmen 3 gl. — kr.; — oves 1 gl. 80 kr.; — ajda 3 gl. — kr.; — prosó 3 gl. 10 kr.; — koruza 3 gl. 60 kr.; — krompir 1 gl. 80 kr.; — fižol 4 gl. 90 kr.; — masla funt — gl. 53 kr.; — mast — gl. 40 kr.; — špeh frišen — gl. 29 kr.; — špeh povojen — gl. 42 kr.; — jajce po 2 kr.; — mleka bokal 10 kr.; — govedine funt 24 kr.; — teletine funt 29 kr.; — svinjsko meso, funt 26 kr.; — sena cent 1 gl. 40 kr.; — slame cent — gl. 95 kr.; — drva trda 6 gl. 80 kr.; — mehka 5 gld. — kr.

Dunajska borsa 22. januarja.

Enotni drž. dolg v bankovcih	64 gld.	—	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	71	25	"
1860 drž. posojilo	103	65	"
London	108	85	"
Kreditne akcije	329	—	"
Akcije narodne banke	965	—	"
Napol.	8	67 1/2	"
C. k. cekini	—	—	"
Srebro	106	90	"

Kupčijsko naznanilo.

Podpisani si čestita v obče naznaniti, da je svojo

pekarijo

v Ljubljani, mesto, Lingove ulice št. 275, znatno povečal in raznovrstne pekarije s tem pomnožil, da pripravlja vsake vrste

finega suhorja,

kakor.

grškega, požunskega, janeževega in vanilnega.

Ob enem se tudi naznanja, da so vsaki dan ob 8ih v jutro mladi orehovi in makovi rogački pripravljeni.

Med tem da se podpisani za dozdajno zaupanje zahvaljuje, priporoča se še za naprej prijaznemu, množnemu obiskovanju čestitega občinstva.

(23—3)

Udani

Franz Foederl.

Dr. Ivan Geršak

v Ormužu

išče **izurjenega pisarja**, kateremu bi 30 gl. vsaki mesec plačeval; ko bi pa pisma sam sestavljati znal, se mu plačilo zviša, primerno njegovi delavnosti; oglasi se sprejmejo do 1. februarja. (26)

Dr. I. Geršak.

Na novo sem oživel,

odkar sem s podukom za loterijsko igro od (254)

profesorja računoslovja

R. pl. Orlicé

Berlin, Wilhelmstrasse 5

loterijsko terno dobil.

Pest, L. Grill, knjigovodja.

Popraševanja čez podeljenje poduka se odgovarjajo od profesorja pl. Orlicé, gratis. Berlin, Wilhelmstrasse 5.

Razprodaja

Julij Mayer-jeve zaloge
galenterijskega, norimberškega,
drobnega blaga in igrač

po

znamenito nižanej ceni.

Dr. Alfons Mosche,

oskrbnik vsega premoženja.

(242—5)

Razprodaja!

Eksekutivne dražbe: (Iz u. L. Z. 18. jan.) Pos. Jan. Bratovec v Dobravi, 2059 gld. 4. febr. v Vipavi, — Pos. umrlega Jan. Branue-ta v Kočevji, 7274 gld. 3. febr. v Kočevji. (Iz u. L. 21. jan.) Pos. Jan. Mavrina v Vinolu, 185 gld. 18. febr. v Černomlji. — Pos. Iv. Mavrina v Zgornji Podgori, 242 gl. 4. febr. v Černomlji. — (Iz u. Gr. Z. 20. jan.) Pos. Kat. Windisch v Brezovcu, 1090 gld. 8. febr. — Pos. Marije Vratušek v Brezovcu, 800 gl. 14. febr. — Pos. Pavla Kranjca na Planini, 150 gld. 6. febr. — Pos. Jak. Vošnjaka v Haložah, 1200 gl. 7. febr. vse pri urednji na Zgornjem Ptuj. — Pos. Jož. Cuš, na Zgornjem Ptuj. 1555 gld. 19. febr. v Mezgovcu.

Konkurzi: (Iz u. L. Z. 18. jan.) V okraju c. k. višje deželne sodnije za Štajersko, Koroško in Kranjsko so razpisane tri koroške adjutirane službe avskultantov, do 12. febr. v Gradcu.

Tujci.

21. januarja.

Pri **Elefantu:** Apl iz Planine. — Merhar iz Tobe. (?) — Zimmerman iz Dunaja. — Ruhs iz Litije. — Aiser iz Dunaja.

Pri **Maliču:** Obad iz Gradca. — Glur iz Švice. — Fritsch iz Trebovlj. —

22. jan.

Sandijo iz Trsta. — Levenstein iz Berolina. — Gartenstein iz Dunaja.

Občno priljubljeni in po zdravniških izrekih skušeni

Štajerski zeliščni sok (230—6)

se dobi vedno v čvrstem stanju pri **J. Purgleitner-ju**, lekarni v Gradcu, v Bankalari-jevi lekarni v Mariboru in pri M. Morić-u v Mariboru. Cena za steklenico 87 kr. a. v.

Epileptičen krč ali božjast

zdravi pismeno poseben zdravnik za božjast **Dr. O. Killisch**, Berlin, Luisenstrasse 45. (255—7)
Pričujoče ima čez tisoč bolnikov v ozdravljenji.